

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1940.

Andra kammaren.

Nr 43.

Tisdagen den 18 juni.

Kl. 11 f. m.

Förhandlingarna vid detta sammanträde leddes av herr förste vice talman-
nen.

§ 1.

Justerades protokollen för den 12 och den 13 innevarande juni.

§ 2.

Föredrogs följande till kammaren inkomna dödsbevis:

Att fil. dr lektor *Carl Fredrik Gustav Tengström* från 10 ¹⁰/₄ 7 i Vasa förs.
i Göteborg, född den ²⁰/₁ 1886, avled härstädes den ¹²/₆ år 1940, dödsorsak:
Leuchemia betygar Göteborgs Vasa-församling den 13 juni 1940.

C. H. Thölen,
kyrkoherde.

På hemställan av herr talmannen beslöt kammaren att jämlikt § 28 riksdagsordningen till Konungen ingå med anmälan om den efter herr Tengström inom kammaren uppkomna ledigheten; och blev ett i sådant avseende på förhand uppsatt skrivelseförslag, som upplästes, av kammaren godkänt.

§ 3.

Föredrogs bevillningsutskottets betänkande, nr 47, angående beräkning av
bevillningarna för budgetåret 1940/41 m. m.

*Beräkning av
bevillningarna
för budgetåret
1940/41 m. m.*

Efter föredragning av utskottets hemställan anförde:

Herr Lithander: Herr talman! Det är ganska anmärkningsvärt, att denna för skattebetalarna oerhört viktiga fråga kommer till riksdagen och behandlas där, sedan riksdagsmännen så gott som mangrant lämnat densamma.

Till utskottets betänkande har fogats ett särskilt yttrande, som innehåller många och synnerligen beaktansvärda uttalanden, bland annat ha de, som under tecknat det särskilda yttrandet, framhållit »som en oförmlighet, att den reviderade inkomstberäkningen för nästkommande budgetår och förslaget om fastställande av skatteprocenten för bottenkatten i den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten sammankopplats med frågan om reglering av förskottsstaten för försvarsväsendet m. m. för budgetåret 1939/40».

Man måste verkligen instämna i vad de därvidlag till betänkandet uttalat. Såsom alldeles särskilt anmärkningsvärt framhålles emellertid att finansministern icke varit i stånd att framlägga förslag om de bebådade indirekta skatterna. Man måste giva dem rätt i detta avseende. Man har under en lång följd av år eftersträvat kanske icke precis ett jämviktsläge men någonting ditåt mellan direkta och indirekta skatter. När vi nu stå inför nödvändigheten att så väsentligt öka skattebelastningen för flertalet av de svenska

Beräkning av bevillningarna för budgetåret 1940/41 m. m. (Forts.)
skattebetalarna, hade det ju varit synnerligen väl motiverat, om finansministern också hade fört fram frågan om den indirekta beskattningen, som nu hänskjutes till den urtima riksdagen, alltså till en mera oviss tidpunkt. Dessa frågor borde, för så vitt jag och många med mig kunna bedöma, behandlas i ett sammanhang. Om finansministern åsyftar, att även genom indirekt beskattning få ökade inkomster till täckande av ofrånkomliga nödvändiga utgifter, bör det ske utan dröjsmål, ty för varje dag som går minskas möjligheterna att på den vägen erhålla de önskade inkomsterna. Med den behandling av dessa frågor, som reservanterna och som även jag för min del förordat, skulle man ha kunnat komma till ett snabbt resultat. Tiden går fort undan och finansministern erhåller nu icke på det sättet de inkomster, som äro nödvändiga.

I reservationen framhålles, att man till synes har frångått vissa förutsättningar, som förelägo vid 1938 års riksdagsbeslut. Vidare framhålles det, att den ökade bolagsbeskattning, som nu föreslagits, blir synnerligen skärpt. Bolagens verksamhet träffas med de bestämmelser, som redan nu gälla, mycket hårt, ty vid utdelningen till delägarna sker ju ytterligare beskattning och då i många fall med starkt växande progression. Även om omtanken om skattebetalarna måhända icke är så stark, att det kan motivera en viss försiktighet, borde omtanken om själva näringslivet göra det. Det är näringslivet som i alla fall utgör den yttersta av statens inkomstkällor, och det torde därför vara välbetänt att se till, att detta näringsliv konsolideras, så att det i fortsättningen kan fungera till det helas väl. En något annan inställning från finansministerns sida på den punkten skulle, tror jag, i icke ringa mån gagna de syften och de intressen, som han har att tillgodose med hänsyn till statskassans behov. Om finansministerns inställning på den punkten vore något annorlunda, d. v. s. mera i överensstämmelse med vad jag här skisserat, tror jag, att det skulle vara till förmån för hans egen arbetsuppgift och till gagn för det svenska näringslivet.

Jag har, herr talman, med dessa ord velat stryka under det som i detta särskilda yttrande blivit anfört, så att dessa synpunkter även komma till uttryck i andra kammarens protokoll vid detta tillfälle.

Herr Olsson i Gävle: Herr talman! Alla de synpunkter, som den siste ärade talaren lade fram och som återfinnas i det särskilda yttrandet i bevillningsutskottets betänkande, ha vägts och diskuterats under utskottets behandling av inkomstberäkningen.

Det är naturligtvis alldeles klart att en höjning av skatteprocenten till 150 resp. 200 procent är av den karaktären att litet till mans i förstone tycker, att det är en hög beskattning. Detta så mycket mera som man ju vid behandlingen av värnskatten räknade med en uttagsprocent, som var lägre. Sedan dessa beräkningar gjordes, har det dock hänt något och hänt något mycket nära oss. Bevillningsutskottets majoritet har icke kunnat komma förbi detta faktum och därför befanns det nödvändigt att lämna den ståndpunkt, på vilken man då stod, och inrätta sig för det nya läget. Man har ingalunda under denna tid velat undvika att beträda de indirekta skatternas väg. Jag förutsätter att den siste ärade talaren liksom de herrar, som avgivit det särskilda yttrandet, liksom bevillningsutskottet i dess helhet, äro väl förtrogna med det arbete, som för närvarande pågår i finansdepartementet på de skatteförslag, som äro avsedda att föreläggas en kommande urtima riksdag. Bevillningsutskottets majoritet är emellertid medveten om, att detta arbete är av sådan omfattning och så ömtåligt även för näringslivet som sådant, att man icke bör åstadkomma ett hastverk. Det är klart, att man kan klaga över en skatteprocent för bolagen och näringslivet på 200 procent. Men det skulle kunna hända, att man

Beräkning av bevilningarna för budgetåret 1940/41 m. m. (Forts.)

exempelvis skulle kunna yxa till en omsättningsskatt, som innebure en ännu större fara för näringslivet och dess möjligheter att hålla sig ovanför vattnet i dessa allvarliga tider. Det är detta, som gjort, att utskottsmajoriteten anser, att man bör taga så pass mycket tid på sig att arbetet blir grundligt, så att man, när förslag lägges fram, hunnit väga det ur alla synpunkter, icke bara ur synpunkten att staten skall få mera inkomster utan även ur konsumenternas och näringslivets synpunkter.

I det förändrade läge, i vilket vi befinna oss, kan man naturligtvis säga, att det är hårda skatter, som läggas på det svenska folket, men man får icke den rätta jämförelsen, herr talman, i detta avseende, om man icke gör en jämförelse också mellan dem, som äro hemma och som ha arbete och inkomster och som påläggas dessa skatter och de hundratusentals människor, som i detta nu äro inkallade i försvarsberedskap och få bära många och tyngre uppgifter, än som vi få bära, som icke äro i denna försvarsberedskap, men som ha vårt arbete och våra inkomster kvar. Jag kan icke underlåta att i detta sammanhang säga, att när man behöver denna reklamapparat, som man nu har för det första försvarslånet, vad skall man då, herr talman, icke behöva för reklamapparat för försvarslånet nr 2, nr 3 och eventuellt för nr 4. Med hänsyn till allt detta och till att man säkert vet att lånevägen kommer att anlitas tillräckligt, har utskottsmajoriteten icke kunnat komma till annat resultat än att förorda bifall till den kungl. propositionen.

Jag hemställer om bifall till bevillningsutskottets föreliggande förslag.

Herr Andersson i Dunker: Herr talman! Jag kan i allt väsentligt instämma i vad herr Olsson i Gävle sade, men jag vill särskilt understryka, vad som där framhölls rörande den direkta och indirekta beskattningens inverkan på näringslivet.

Av högerledamöternas i utskottet särskilda yttrande framgår — det underströks särskilt av herr Lithander — att man tyckes luta åt den meningen, att en skärpt indirekt beskattning är till mindre skada för näringslivet än den skärpta direkta beskattningen. I nuvarande läge är detta nog ett problem, som icke är så lätt att avgöra. Förhållandena voro helt annorlunda, när man kunde lägga en väsentlig del av den indirekta beskattningen på hit importerade hel- och halvfabrikat. Nu kan man icke göra det i så stor utsträckning, utan nu måste beskattningen läggas på av det svenska näringslivet producerade varor. Då är det nog ett problem på vilkendera vägen man minst verkar hämmande på näringslivet, om så sker genom skärpt direkt eller genom skärpt indirekt beskattning. Om man går alltför hårdhänt fram i fråga om beskattning mot vissa av den svenska produktionen framställda varor, kan det hända, att det blir farligare för det svenska näringslivet än en skärpt direkt beskattning. Detta om detta.

Vid behandlingen av denna proposition i utskottet fingo vi taga del av en del tabeller, som man hade gjort upp och som visa, hur den statliga beskattningen efter den skärpning, som nu skall vidtagas, kommer att verka på olika grupper av skattebetalare bosatta på olika orter i vårt land. I och med att skatterna skärpas framträder också — det är ju rätt naturligt — mer och mer den orättvisa, som jag och många med mig anse ligga i den differentiering av de skattefria avdragen, som vi ha i vårt skattesystem.

Jag har i annat sammanhang framhållit några synpunkter på den saken, men jag skulle vilja även nu draga fram några exempel, som just visa hur det står till härvidlag. Jag tar som exempel skattskyldigheten för en ensamstående person, som har ett taxerat belopp på 1.000 kronor. Är han bosatt i ortsgrupp V, d. v. s. i Stockholm eller annan liknande ort, slipper han ifrån

Beräkning av bevällningarna för budgetåret 1940/41 m. m. (Forts.)
med en sammanlagd skatt till staten på 6:35 kronor. Bor han däremot i s. k. billigaste ortsgрупп, ortsgрупп I, — däriinom falla de flesta orter på landsbygden — får han betala 21:15 kronor eller tre gånger så mycket. Det kan för all del icke sägas vara ett oöverkomligt belopp, men nog är det märkligt att för 1,000 kronors taxerat belopp, skall låt mig säga ett hembitråde eller den ogifte drängen eller skogsarbetaren på landsbygden anses ha en tredubbel skatteförmåga mot hembitrådet, butiksflickan eller kontorsflickan i Stockholm. Detta verkar ju rätt underligt. Dessutom har den, som är bosatt på landsbygden, ofta en tredubbel kommunalskatt mot den, som bor i Stockholm. Kommer man upp till 2,000 kronors taxerad inkomst för en ensamstående, blir skatten i Stockholm 79:90 kronor, medan motsvarande person på landsbygden får betala 129:25 kronor. Ett par makar utan barn med 2,000 kronors taxerad inkomst betala i Stockholm 28:20 kronor i skatt till staten, men ute på landsbygden 47 kronor, där man därtill har en kommunalskatt, som är ungefärligen tre gånger så stor som i Stockholm. Makar med 2 barn och 4,000 kronors taxerad inkomst betala i Stockholm 72:85 kronor och ute på landsbygden 110:45 kronor. För en inkomst på 6,000 kronor blir statskatten i Stockholm 218:45 kronor och på landsbygden 331:35 kronor. Kommer man till en familj med 4 barn och 4,000 kronors taxerad inkomst i Stockholm, betalar den 5:— kronor, d. v. s. den där lilla femman i värnsskatt, medan vederbörande på landsbygden får betala 28:20 kronor. För en taxerad inkomst av 6,000 kronor bliva motsvarande siffror 79:90 kronor för en familj i Stockholm och 145:70 kronor för en familj på landsbygden, där man därtill har den mycket högre kommunalskatten.

Jag har tillåtit mig att draga fram detta spörsmål och vill vädja till finansministern att verkligen taga sig an denna sak. Jag tror, jag vågar säga, att man från landsbygdens sida icke kommer att slå sig till ro, förrän det blir ändring i detta avseende. Under de förhållanden, som nu äro rådande, kan man icke finna någon rimlig rättvisa i att den skattskyldige på landsbygden skall belastas så mycket hårdare än andra.

Jag har intet annat yrkande än om bifall till utskottets hemställan.

Herr Lithander: Herr talman! Herr Olsson i Gävle framhöll betydelsen av de inkallades insatser i nuvarande tid, och på den punkten råder inte det ringaste motsatsförhållande mellan hans och min uppfattning; vi dela den säkerligen alla. Det är en för landet oerhört viktig uppgift som här fullföljes, ofta under svåra förhållanden, både rent personligt och med hänsyn till de ekonomiska påfrestningar de inkallade äro utsatta för. Men detta hör knappast samman med det ärende vi nu diskutera. Ser man emellertid saken ur den synpunkten, skulle väl vad jag hemställde om snarast ännu mera möjliggöra för oss att även kunna tillgodose de inkallades behov. Jag har här endast velat fästa uppmärksamheten på att näringslivet som sådant, som i längden skall bekosta allt detta, icke får skadas genom de anordningar som i detta sammanhang träffas. Det är endast detta jag har velat fästa uppmärksamheten på.

Den ärade talaren sade vidare, att det hänt något, och att det är detta som föranlett, att man nu måste förfara på detta sätt. Ja, det är sant att det hänt något. Men detta borde väl nödvändigt ha inverkat så att man i ett tidigt skede tagit i övervägande även de andra möjligheter som finnas att tillgodose rikets behov av inkomster, alltså genom anlåtande även av den indirekta skattevägen. Jag för min del är förvissad om att med den stora skicklighet som finansdepartementet disponerar över på olika poster, hade det säkerligen inte varit någon omöjlighet att på ett tidigare stadium kunna åstadkomma en

Beräkning av beivllningarna för budgetåret 1940/41 m. m. (Forts.)

lämplig avvägning, varom herr Olsson i Gävle med full rätt talade, men som nu tyvärr kan uppnås först längre fram.

Beträffande herr Anderssons i Dunker yttrande, att undertecknarna av det särskilda yttrandet och måhända även jag skulle hysa den uppfattningen, att de indirekta skatterna skada näringslivet mindre, ber jag få säga att jag är av den meningen, att man på alla områden skall gå fram med moderation, så att man inte genom de åtgärder som företagas stjälper det hela. Att jag tillåtit mig peka på vikten av att under ett tidigt skede undersöka möjligheterna till indirekt beskattning beror på att det helt enkelt inte går att överflytta hela belastningen till de direkta skatterna, då det för dem finns en viss bristningsgräns. Landet förmår icke att bära dessa oerhört stora utgifter med mindre man använder sig av båda dessa utvägar, naturligtvis med de avväganden som på respektive håll krävas. Med de perspektiv som den ärade talaren rullade upp — när man måste använda en så oerhört stor reklamapparat, kallade han det visst, för detta första försvarslån, vad skall då inte krävas för det andra och det tredje? — synes det mig som om just ett sådant resonemang ger ännu större belägg för behovet av att behandla hela denna fråga i ett sammanhang. Jag har endast velat med dessa ord klarlägga min uppfattning härvidlag.

Herr Kilbom: Herr talman! Då man nu försökt att från herr Lithanders sida åtminstone kasta en liten skugga av misstanke på herr finansministern för att beskattningen skulle vara orättvist avvägd och framför allt för att näringslivet skulle få bära för stor andel därav, kan det ju kanske erinras därom att då höjningen av värnskatten beslöts, funnos de som hävdade, att näringslivet den gången slapp undan med cirka 40 miljoner kronor mindre än det redan då borde ha burit. Jag tror nog att det den gången, liksom också förut, kunde anföras skäl för att finansministern skulle ha tagit ett starkare grepp om näringslivets skattemöjligheter än som då skedde. Jag tror att man tämligen allmänt ute i landet skulle ha förstått en sådan sak. Det restes från de breda lagrens sida inga invändningar mot att man höjde värnskatten i förhållande till inkomsterna och förutvarande skatteplikt tämligen kraftigt i de lägre skikten, men jag tror inte jag avslöjar någon hemlighet om jag hävdar, att man nog ansåg att det skulle ha funnits möjligheter till en högre belastning av bolagen. Jag tror inte man skall förbise detta, ty då bidrar man till att framkalla en debatt, som inte blir alldeles uteslutande gynnsam för de intressen herr Lithander här företräder.

Herr Andersson i Dunker slutade sitt anförande med en vädjan till finansministern, åtföljd av en vag förklaring att landsbygden nog inte kan slå sig till ro och vara nöjd med den nuvarande avvägningen av de skattefria avdragen. Herr Andersson gjorde även en jämförelse mellan skattebeloppen för inkomsttagare i olika grupper i stad och på land och visade, som han väl ansåg, hur orättvist skatten var fördelad. Detta sammanhänger dock med den dyrortsindelning vi ha och som väl i så fall först får göras om helt och hållet. Denna dyrortsindelning visar dock bl. a. att en inkomst av 4,000 kronor på landet motsvarar ungefär 5,400 kronor exempelvis i Stockholm; man får ändå ta en smula hänsyn till reallönerna. För övrigt vill jag inte diskutera detta spörsmål nu, jag tror inte det är den lämpliga tiden, och jag skulle vilja fråga herr Andersson i Dunker om han anser att den period vi för närvarande befinna oss i är den lämpligaste för att ta upp detta ämne till behandling. Kanske kan man säga att det under de närmaste tre månaderna blir lämpligt att diskutera saken, och då ha vi ingenting emot det. Men om man ser frågan i ett större sammanhang måste det vara ogynnsamt att i den-

Beräkning av bevilningarna för budgetåret 1940/41 m. m. (Forts.)
na situation dra upp den. Ställer man dessutom på detta sätt land mot stad, måste det bidra till att skapa psykologiska stämningar och politiska uppfattningar, som säkerligen inte skulle vara till gagn för det hela.

Jag vill vädja till finansministern att han, då detta ärende skall handläggas, för det första framhåller att det inte främst är frågan om de skattefria avdragen utan om dyrortsgrupperingen, och för det andra tar hänsyn till något som herr Andersson i Dunker glömde bort, trots att det inte på något sätt kan gagna hans och hans meningsfränders sak att glömma bort det, nämligen hyrorna i Stockholm och andra större städer. Dem kan man inte alldeles förbise om man kräver rättvisa, ty då är man svag i argumentationen, och det vill säkerligen inte herr Andersson vara. Tar man således, när saken kommer upp, hänsyn till samtliga omständigheter, tror jag att vi alla ha gagn av det. Däremot anser jag att man härvidlag inte får gå för brådstörtat fram, ty ett sådant tillvägagångssätt vid denna tidpunkt är inte särskilt lämpligt, om man vill åstadkomma den sammanhållning som är nödvändig.

Herr Olsson i Gävle: Herr talman! Bara några ord för att tillrättalägga ett par yttranden av herr Lithander. Jag kan försäkra herr Lithander att bevillningsutskottets majoritet hyser lika stort intresse för näringslivet som någon av dem, som avgivit det särskilda yttrandet. I fråga om näringslivets betydelse råder ingen meningsskiljaktighet.

Det nuvarande läget motsvaras precis av det vi befunno oss i vid lagtima riksdagen 1939, då vi genomförde differentieringen i fråga om skatter mellan juridiska och fysiska personer. Nöden har ingen lag, och hur vackert man uttrycker sig och hur storstilade principer och teorier man har hålla de inte i sådana tider som vi för närvarande genomleva. Nu sade herr Lithander gent emot mitt yttrande om reklamen för försvarslänet, att det varit bättre om utskottet inte biträtt den kungl. propositionen. Nej, herr Lithander, det är det som är fel. Om vi icke gå till mötes regeringens begäran om höjning av skatteprocenten, måste vi låna upp ytterligare mellan 90 och 100 miljoner kronor, och det är detta som vi ha tyckt skulle vara onödigt i en tid när det är tillräckligt svårt att låna upp de miljarder vi behöva ändå.

Nu avsåg jag inte att på något sätt förminska den gärning, som de som inte delta i beredskapsarbetet göra i vårt land, men jag avsåg att säga att vi skola låta bli att jämra oss så mycket vid varje tillfälle, ty våra offer äro i alla fall mindre än deras offer som äro inkallade.

Jag skulle i anledning av den vädjan herr Andersson i Dunker riktade till finansministern vilja tillägga, att det är möjligt — jag förnekar det inte — att avdragen vid genomförandet av den senaste statsskattereformen medgåvos till för högt belopp. Det är möjligt, säger jag, att det kanske också förhåller sig på det sättet att vi nu befinna oss i en tid, då vi bli tvingade att vidtaga justeringar i dessa avseenden. Men jag skulle till herr Anderssons i Dunker vädjan vilja lägga den erinran, att om man tvingas vidtaga dylika justeringar är det nödvändigt att avväga dem så att inte de största familjerna i landet, som redan ha det svårast, komma att drabbas hårdast därav.

Herr Andersson i Dunker: Herr talman! Jag skall inte ge mig in på någon närmare polemik med herr Kilbom. Herr Kilbom var säkerligen inte närvarande här i kammaren, då vi diskuterade ungefär samma saker som nu i samband med dyrortsgrupperingen. Då anfördes en hel rad av skäl från vårt håll, som visa att den nuvarande dyrortsgrupperingen ingalunda är rättvis och riktig. Vad vi särskilt reagerade emot, och alltjämt göra, är att ge-

Beräkning av bevillningarna för budgetåret 1940/41 m. m. (Forts.)
nom det nu tillämpade systemet medgives en dubbel kompensation åt dem, som bo på s. k. dyrort, dels i form av ökade löner och dels i form av lägre skatter. Det blir, som vi då sade, en kompensation i bägge ändrar.

Till vad herr Olsson i Gävle yttrade vill jag lägga den förvissningen, att det torde finnas ganska stora möjligheter för staten och det allmänna att få in ökade skatter genom justeringar av de skattefria avdrag, som nu förekomma. Ty, som herr Olsson i Gävle också antydde, när ändringarna beträffande avdragen genomfördes 1938, under de goda och idylliska tider vi då levde i, gick man nog i vissa avseenden för långt. Man skulle säkerligen inte alls ha gått så långt, om de förhållanden som nu råda då hade varit till finnandes.

Jag tror därför att herr finansministern, då han begrundar dessa förhållanden, skall finna att man genom ändringar i fråga om de skattefria avdragen skall kunna tillföra staten betydande skattebelopp, utan att detta skall behöva bli alltför kännbart för någon. Man kan ju se av de uppgjorda tabellerna, att personer med som man tycker ganska höga inkomster betala mycket små summor i skatt till staten. Det är väl inte tu tal om att skattebetalare här i Stockholm, som ha 5,000—6,000 kronors årsinkomst, utan svårighet, även om de ha tre, fyra barn, skulle kunna betala några hundra kronor i statsskatt. Nu få de ju slippa mycket lindrigt undan. Jag kan, herr talman, därför inte annat än vidhålla min vädjan till herr finansministern att undersöka, huruvida han inte här har möjlighet att utan att skapa svårigheter tillföra staten rätt betydande ökade skattebelopp.

Herr Lithander: Herr talman! Jag tror att när protokollet från denna debatt föreligger skall herr Olsson i Gävle inte kunna finna, att jag givit uttryck åt något som kan betecknas med ordet jämmer. Jag har i huvudsak endast tillåtit mig peka på nödvändigheten av att man, när man i detta sammanhang vidtar den ena åtgärden, samtidigt även skall vidta den andra.

Vidare yttrades ej. Vad utskottet hemställt bifölls.

§ 4.

Anmäldes och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 447, till Konungen, angående beräkning av bevillningarna för budgetåret 1940/41 m. m.

Skrivelseförslaget godkändes under förutsättning att utskottets hemställan i dess utlåtande nr 47 bifölles även av första kammaren.

Vidare anmäldes och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen

från statsutskottet:

nr 397, angående anslag till statliga åtgärder för tryggande av vedproduktionen m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 429, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till bidrag till skattetyngda kommuner m. m.;

nr 431, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till mödrahjälp och moderskapspenning för budgetåret 1940/41 jämte en i ämnet väckt motion;

nr 432, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln gjorda framställning om anslag till Bidrag till sjukkassor för budgetåret 1940/41; och

nr 437, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa av krisläget föranledda lönespörsmål jämte i ämnet väckta motioner; samt

från sammansatta stats- och första lagutskottet:

nr 438, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av landsfiskalsbefattningarna m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag.

§ 6.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr andre vice talmannen *Österström* under 2 dagar fr. o. m. den 25 juni.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 11.43 f. m.

In fidem
Sune Norrman.

Torsdagen den 20 juni.

Kl. 4 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 14 innevarande juni.

§ 2.

Herr statsrådet *Bergquist* avlämnade Kungl. Maj:ts skrivelse, nr 307, angående muntligt meddelande till riksdagen i viss fråga.

Denna skrivelse upplästes och lades till handlingarna.

Herr **talmannen** anförde nu: Jag ber att få meddela, att det sammanträde, som skall hållas enligt Kungl. Maj:ts skrivelse till riksdagen, däri förordnats, att hans excellens herr statsministern skall i kammaren inom lyckta dörrar framföra meddelande i viss fråga, kommer att hållas fredagen den 21 innevarande juni kl. 12 på dagen.

§ 3.

Till bordläggning anmäldes statsutskottets memorial: nr 251, angående tilläggsstat II för budgetåret 1939/40; och nr 252, angående statsregleringen för budgetåret 1940/41.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.3 e. m.

In fidem
Sune Norrman.

Fredagen den 21 juni.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 15 och den 17 innevarande juni.

§ 2.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna läkarintyg:

Att riksdagsmannen *Tor Wolgast* på grund av knäskada är oförmögen minst en vecka att deltaga i riksdagsarbetet intygas.

Karlshamn den 19 juni 1940.

H. Edelsteen.

prov.-läkare.

§ 3.

Föredrogs statsutskottets memorial, nr 251, angående tilläggsstat II för budgetåret 1939/40.

Därvid yttrade:

Herr Lithander: Herr talman! Jag kan icke neka till att jag finner det synnerligen märkligt, att trots de stora belopp som det här gäller, så är det egentligen endast en tillfällighet att riksdagen nu är samlad för att närvara vid ett sådant evenemang. Ärendet är bordlagt en gång och vi ha fått det utdelat till oss några minuter innan vi ha att fatta beslut. Jag vill, herr talman, hemställa om icke en annan ordning skulle kunna åstadkommas, så att den svenska riksdagen bleve i tillfälle att med litet större andrum taga del av och behandla så pass stora och viktiga frågor som de, vilka i dessa tvenne betänkanden äro förelagda riksdagen.

Herr Törnkvist: Herr talman! Visserligen kan den anmärkning, som herr Lithander riktade emot sättet för behandlingen av statsregleringen, delvis vara befogad, och det är icke första gången som en sådan anmärkning mot förfaringsättet vid statsregleringens slutförande riktats vid ett stadium som detta. Men alla veta vi ju, att det här är fråga om rena sammanräkningar, och att dessa sammanräkningar ha sina siffror givna utav tidigare av kamrarna fattade beslut. Följaktligen bör det vara möjligt för varje riksdagsman, som från början av riksdagen intresserar sig för dessa bevillningar, att göra sina kontrollräkningar med ledning av tidigare betänkanden från utskotten.

Jag har bara velat påpeka detta, att det här endast är fråga om rena sammanräkningar, och att man sålunda i sak knappast har någonting att vinna med en diskussion just nu. Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Lithander: Herr talman! Det är alldeles riktigt, som den ärade talesmannen för statsutskottet säger, att det finns tillfälle för riksdagsmännen att vid varje särskild frågas behandling ge uttryck åt sin uppfattning, och att

detta är slutresultatet av tidigare fattade beslut. Men jag tror icke, att det vore alldeles oriktigt för den svenska riksdagen, om den hade litet mera andrum, när den behandlade sammanräkningen, så att man finge klart för sig, vad det totaliter betyder. Det kan hända, att riksdagen understundom skulle iakttaga litet större försiktighet, om den hade dessa totalsiffror framför sig.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 4.

Föredrogs statsutskottets memorial, nr 252, angående statsregleringen för budgetåret 1940/41.

Punkterna 1—13.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 14.

Lades till handlingarna.

Punkten 15.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 16.

Lades till handlingarna.

Punkten 17.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 5.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 4, i anledning av de i statsverkspropositionen gjorda framställningarna rörande utgifterna för budgetåret 1940/41 under riksstatens fjärde huvudtitel, innefattande anslagen till försvarsdepartementet;

nr 398, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till vägskatteutjämningsbidrag m. m.;

nr 433, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln gjorda framställningar om anslag till Fögderiförvaltningarna: Avlöningar m. m.;

nr 434, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till anordnande av nya lokaler åt yrkesskolan vid vanförestalten i Hälsingborg;

nr 435, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förlängd giltighet för den allmänna beredskapsstaten för budgetåret 1939/40;

nr 436, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar angående ytterligare anslag till civila luftskyddet ävensom anslag till understöd åt flyktingar från Norge;

nr 439, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse i vissa delar av krigsavlöningsreglementet;

nr 440, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående anslag å tilläggsstat II för budgetåret 1939/40 till inköp av gengasaggregat;

nr 441, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till allmänna utgifter för pris- och handelsreglerande åtgärder å tilläggsstat II för budgetåret 1939/40;

nr 442, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående beredskapsstat för försvarsväsendet m. m. för budgetåret 1940/41;

nr 443, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statens informationsstyrelse för budgetåret 1940/41;

nr 444, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anvisande av ytterligare medel till luftskyddsanordningar i vissa kungl. slott;

nr 445, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anvisande av anslag till kassareserv åt svenska beskickningar i utlandet;

nr 446, i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till dels ökade medel till anskaffning och förnyelse av flygmateriel, dels ock täckning av vissa försvarskostnader;

nr 448, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag till avskrivning av nya kapitalinvesteringar för budgetåret 1940/41;

nr 449, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag till avskrivning av nya kapitalinvesteringar å tilläggsstat II för budgetåret 1939/40; och

nr 450, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag till avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster för budgetåret 1940/41.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag.

§ 7.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

| | | |
|---------------------------------|--------------------------------------|-----|
| fru <i>Björck</i> | under 4 dagar fr. o. m. den 21 juni, | |
| herr <i>Törnkvist</i> | › 4 › › › 21 › | |
| › <i>Silfwerbrand</i> | › 4 › › › 21 › | |
| › <i>Wolgast</i> (sjuk) | › 7 › › › 21 › | |
| › <i>Petersson</i> i Karlskrona | › 2 › › › 21 › | och |
| › <i>Åkerström</i> | › 4 › › › 21 › | |

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 11.21 f. m.

In fidem
Sune Norrman.

Fredagen den 21 juni.

Kl. 12 på dagen.

§ 1.

Kammaren sammanträdde inom lyckta dörrar för att mottaga det muntliga meddelande i viss fråga, som avses i Kungl. Maj:ts skrivelse till riksdagen den 18 innevarande juni, nr 307; och lämnades därvid ordet åt hans excellens herr statsministern *Hansson*, som till kammaren framförde det i skrivelsen avsedda meddelandet.

*Meddelande
av stats-
ministern.*

Överläggning följde härpå, varefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 1.42 e. m.

In fidem
Sune Norrman.

Onsdagen den 26 juni.

Kl. 4 e. m.

Förhandlingarna vid detta sammanträde leddes av herr förste vice talman-
nen.

§ 1.

Justerades protokollen för den 18, den 20 och den 21 innevarande juni.

§ 2.

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser
till Konungen:

nr 451, angående tilläggsstat II för budgetåret 1939/40;
nr 452, angående statsregleringen för budgetåret 1940/41; och
nr 453, med överlämnande av riksstat för budgetåret 1940/41.

§ 3.

Justerades protokollsutdrag.

§ 4.

Justerades protokollet för denna dag.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.4 e. m.

In fidem
Sune Norrman.